

con búp bê của tôi

Phải kể là tôi đã "bị" cho đi học rất sớm. Ngay khi còn ở xóm Vườn công là gia đình đã gửi vô nhà trẻ của các gia đình thân thế, gọi là trường mẫu giáo Tây ở kế bên Ty Tiểu học cũ của tỉnh Vĩnh Long hồi tôi lên ba tuổi. Sang năm lên bốn tôi được đưa đi học vỡ lòng ở trường Bà Ba cạnh nhà ông Một Trắc gần đất Thánh Tây, rồi vô trường Cô Ba là ngôi nhà sàn ở góc đường đối diện sân banh cũ, phía sau trường trung học Nguyễn Thông. Tôi rất sợ học ở nơi đây vì chủ nhà có nuôi một con trich lông xanh rờn. Cái con chim "mắc toi" này được thả lỏng thường hay đi quanh quẩn dưới bàn học. Cậu học trò nào thò chân xuống ghế là nó mổ xức một cái, vừa đau vừa giựt thót mình. Gọi là trường nhưng thực ra đây là những lớp học tư vừa dạy vỡ lòng vừa có tính cách giữ trẻ. Chính tại trường này, tôi đã bắt đầu đánh vần vổ vổ được những bài tập đọc đầu tiên trong đời:

...Ăn bữa giỗ, lỗ bữa cày.
Ăn đàng này, day đàng nọ.
Ăn thì có, ó thì không
Ăn coi nôi, ngồi coi hướng...

Thuở đó được dạy cho nhìn và đọc được mặt chữ đã là giỏi rồi, chứ nhiều khi cứ đọc như kết mà không hiểu mình đọc gì. Thường câu trên, tôi cứ theo dấu in không rõ trên trang sách nên hay đọc trật ra là: "Ăn thì có, ò thì không". Má tôi theo sửa hoài mà không được.

Đến khi năm tuổi, tôi chính thức được đưa vào học lớp Năm trường tiểu học mà phòng học nằm trong Viện Phước Thiện bên hông trường Nam, hồi đó còn do những dì phước coi sóc. Người đời kêu là "Dì phước" chớ dám con nít tụi tôi sợ nhứt hạng. Cái hôm đầu tiên tới đây, phải nói là tôi được áp giải tới lớp học thì đúng hơn. Sau một hồi giấy giũa la khóc, khuyên răn không được, hai chị bèn khiêng tôi ra một chiếc xe lôi do ông anh thứ Năm đón lại. Rồi cả ba người, hai chị và một anh kèm theo trên xe để điệu tôi vô lớp học chính thức. Trên đường xe đang chạy, trong lúc các anh chị hờ hờ, tôi nhảy vọt xuống xe tính tháo chạy nhưng rồi ngã nhào lăn cù mấy tua, cũng may không bị thương tích gì đến nổi, ngoại trừ sau đó tôi bị chế nhạo: "lỗ mũi ăn trầu cái đầu xỉa thuốc". Đó là kỷ niệm của chuyến đi học đầu tiên, bởi tôi vốn có "khiếu trốn học" từ nhỏ.

Về chỗ ở mới, là một căn trong dãy phố nằm trên con đường chính của tỉnh kéo dài qua cầu Lộ mà cứ mỗi lần lên hay xuống dốc, mùi thơm của cây bông sứ khổng lồ mà mọi người thường gọi là cây dầu thơm đang nở rộ trong sân Tòa Giám mục lúc nào cũng bay nứt mũi. Dãy phố chừng hai mươi căn bắt đầu từ ngã tư rạp hát Tân Việt cũng là rạp Lạc Thanh hay Lê Thanh sau này, khi đó dân trong tỉnh thường gọi là "ngã tư quốc tế". Góc phố bắt đầu là tiệm thuốc bắc chú Thoòng, chuyên hốt thuốc và bán cao đơn hườn tán có cối thuốc bằng đồng với cái chày trên chụp miếng da, mỗi lần tán thuốc tiếng keng keng vang ra cả phố. Chạy dài tới tiệm trồng răng bịt răng Thuận Nghĩa Tường trước khi tận cùng là một ga-ra sửa xe hơi ở ngã tư giáp bệnh viện Nguyễn Trung Trực. Căn này về sau là nhà thuốc tây Phan Thanh Giản và phòng mạch chuyên trị bệnh trẻ em của bác sĩ Lê Quang Thiệt.

Năm gia đình tôi dọn về đó là năm Thìn, sau này người ta hay nhắc tới cái năm khó quên đó với tên gọi "Năm Thìn bão lụt". Phương tiện vệ sinh trong thành phố khi đó còn rất thô sơ. Phòng vệ sinh ở cuối phía sau nhà có những bậc thang đưa lên cao, bên dưới là hộc chứa phân trống rỗng có cửa đóng mở thông ra sau hẻm, trong để một thùng phuy cất đôi. Cứ khoảng một tuần lễ, các lao công sở vệ sinh tới từng nhà trong khu phố khiêng những thùng chứa ra đổ vào một chiếc xe có chở một thùng lớn bít bùng phía sau gọi là xe thùng, đem đi hủy ở nơi khác. Công việc bắn thủ này thường được thực hiện vào lúc sáng sớm để tránh gây khó chịu cho mọi người. Năm đó

tôi còn nhớ bao tổ rất lớn đến nỗi có một tài xế xe thùng nói trên khi chạy xe ngang qua công viên nhỏ bên hông bệnh viện về sau xây thành trường mẫu giáo, bị giông thổi ngã cây gòn lớn đè lên xe khiến ông chết tươi ngay tại chỗ.

Cũng như khi còn ở xóm Vườn công tôi có rất ít bạn, có lẽ vì tư thế của gia đình trước đây. Bởi thiếu bạn nên tôi hay bày ra những trò chơi một mình. Tiền ba má cho ăn hàng, tôi dành dụm mua lại các nút chai la-ve, nước ngọt từ mấy đứa trẻ khác để tự chia phe đánh nhau. Tôi rất thích mớ nút chai đủ màu sắc này: Nào là nút bạc hà màu xanh lá cây đậm, nút chai xá xị màu vàng nâu, nút chai nước cam lại có màu đỏ mà nút kem sô đa lại có màu vàng tươi, sáng hơn màu nút chai limonát. Nút chai la-ve, là loại ít hấp dẫn hơn vì nó sơn màu trắng bạc, chơi lâu ngày bị ố đi rất xấu. Loại này đám con nút bụi đời đi lượm nút chai bán cho tôi rẻ hơn, vì có rất nhiều trong các quán nhậu. Khi ấy những thức uống đóng chai này do hãng nước ngọt Con Cọp sản xuất, trên nút đều có in nửa hình con cọp màu đen nhìn ngang. Về sau lại có thêm la-ve chai nhỏ in nghiêng hai số "33" trên một vòng trắng hình ô-van. Kể đó còn phải kể đến sản phẩm của một hãng nhỏ hơn là Phương Toàn hiệu Con Nai. Dựa theo những mẫu chuyện trong Tam Quốc Chí hay Tần Thủy Hoàng gồm sáu lược quốc mà ba tôi hay kể trong các buổi cơm, tôi dùng những nút chai để chia thành các xứ đánh nhau. Nút chai là quân lính, màu nào là nước đó. Cứ hai nút chai sắp mặt cùng nhau, hễ tên nào ngã ngựa ra là chết. Nút nào làm đại tướng thì được tôi lấy đất nhồi thêm bên dưới để khó bị lật ngựa. Khi có đại chiến thì cứ hốt cả đám trộn nhau rồi trải ra, lựa tên nào lật ngựa bỏ qua một bên coi như đã chết trận. Cứ như vậy mà chơi một mình cả ngày không thấy chán. Hoặc có khi tôi đổi trò chơi chất nút chai thành những chồng thật cao, rồi lấy đồng tiền kẽm con nút chúng tôi hay gọi là đồng kên chơi cho sập xuống. Lúc này tôi đã được bảy tuổi nhưng vì là một anh công tử bột con, nên vẫn chưa đủ sức đập dẹp các nút chai ra chơi đáo lạc. Thường nếu có dịp qua chơi với hai đứa con trai của gia đình một chủ nhà máy xay lúa, nhà ở căn phố sát bên, chúng tôi cứ để nguyên nút chai chơi thấy lỗ. Ấy là láng giềng thân cận và duy nhất của tôi khi đó. Thực ra điều tôi muốn đề cập tới chính là cô chị của hai đứa. Lần đầu tiên tôi nhìn thấy cô ta khi dọn về đây là lúc gia đình họ đi chơi đâu đó về, trên chiếc xe nhà hiệu Traction đen bóng, với hai cái đèn xe bầu bầu lớn bằng trái banh gắn hai bên vè. Cô gái trẻ tuổi tôi đứng ló đầu lên khung cửa xe. Hai gò má hồng hồng phúng phính với mái tóc ngắn uốn loe hoe phất phơ trước gió. Cũng hai con mắt mở tròn xoe, và tôi không hiểu khi đặt cô bé nằm xuống, chúng có nhắm lại mở ra như con búp-bê của chị tôi không.

Cô bạn chòm xóm ít khi nói chuyện mỗi lần tôi qua nhà nàng chơi, hay ngược lại. Thực ra cô ta ưa ngồi xuống bên cạnh nhìn tôi chơi đùa với những nút chai thì đúng hơn. Nàng thường ngồi đấy yên lặng theo dõi và ít khi mở miệng. Cái cô bé này coi bộ ít nói nhưng lại hay phá. Có khi tôi lúi húi chất các nút chai được thành một chồng cao ngất, chưa kịp lui lại để ngắm nhìn công trình thì cô ta chột vung tay đẩy một cái đồ nhào. Hoặc co chân búng một cái xóa tung thế trận mà tôi đang bày ra. Thường thì chuyện này sẽ tiếp diễn bằng một cái bợp tay không nhẹ của đứa bạn trai đương nổi sừng, và rồi cô nàng đứng bật dậy khóc thút thít chạy miết về nhà. Vậy rồi hôm khác cũng lại qua chơi, cô ta chỉ chờ có dịp hễ tôi không để ý canh chừng là cứ thò tay gạt đổ chồng nút chai tôi vừa hì hục chất lên cao ngất. Tôi ghét nhất thói xấu đó của cô bạn gái. Vậy mà riết rồi thành quen, hôm nào trút những nút chai chứa trong mấy thùng giấy cạc-tông ra chơi mà cô bạn không qua thì không thấy hứng thú. Những lần như vậy, nếu có chơi trò bày binh bố trận tôi hay cho chúng hỗn chiến, như vậy đôi khi mới đỡ bức bối vu vơ. Có khi cô bé qua chơi, tôi chạy vội vào tủ ăn lục lấy hũ đường với trái chanh tươi khuấy ngay một ly nước. Mở nắp cái bình thủy trên vỏ có vẽ hình con công xòe đuôi đứng đá cục, bỏ vào ly nước đánh cho lạnh lên, rồi đem ra mời cô nàng uống. Có lần cô ta từ chối tôi cứ đeo riết theo năn nỉ nhưng nàng nhất định không uống, có lẽ vì đang ngồi chơi với chị tôi nên mắc cỡ không nhận. Tôi cầm ly đá chanh ấn đại vào miệng nàng, cô gái mới chịu mở miệng hớp một ngụm rồi thôi. Nhưng với tôi như vậy đã đủ, sau đó tôi uống phần còn lại một cách sung sướng, vì khi uống đã xoay miệng ly lại rồi ghé miệng đúng vào nơi nàng đã đặt môi vào.

Tết năm đó, mẹ tôi may cho một áo sơ-mi tay dài có sọc ca-rô nhỏ, rồi mua đồ chợ một quần tây màu xanh lá cây có miếng tạp dề phía trước với hai sợi dây đeo treo sau lưng, chị tôi thêu hình hai con chim trắng trước ngực.

Phần ba tôi đi Sài Gòn mua về cho một cái nón rộng vành. Hôm mừng hai Tết, tôi diện bộ đồ mới, mang đôi sandal có đóng móng, lộp cộp chạy qua nhà khoe với cô bạn lối xóm. Thường khi gặp nhau tôi chỉ bận xà lòn áo thun hay ở trần trụi trụi. Nay thấy tôi ăn diện bánh bao, cô nàng mở miệng khen đẹp trai khiến tôi như bay bổng lên mây xanh. Lâu dần, tình cảm tôi càng trở nên khăng khít hơn, trong khi cô bạn nhỏ thật ra có lẽ cũng không hay biết gì về những diễn biến tình cảm của cậu bé nhà bên cạnh. Có hôm, tôi ra cửa sau vòng qua nhà kiểm em, vừa tới cửa tôi khựng ngay lại khi đụng mặt bà ngoại cô bạn đang ngồi xỏ chiên bánh xèo trên chiếc cà-ràng đặt ngay trên mặt đất. Tôi đứng lố lố nơi ấy coi ngoại nàng tráng bánh. Bà lấy khúc mỡ có chiếc dĩa cắm dựng đứng làm tay cầm, tráng qua tráng lại cái chảo gang đương bốc hơi. Múc một giá đầy bột, loại bột đã được cho nghệ và hành lá xắt nhỏ, đổ lên chảo nghe xèo một cái. Bà mau tay với lấy hai nùi nhấc bếp đưa chảo lên xoay xoay cho lớp bột trắng đều rồi nhóm lấy một nhúm hạt đậu xanh cà đã luộc chín giòn, thêm vài con tép bạc với ít thịt ba rọi xắt mỏng, cuối cùng mới tới mỡ giá trắng phau. Xong xuôi đâu đó, bà đặt một miếng lá chuối lên trước khi lấy nắp chảo đập kín lại. Đang say mê theo dõi, tôi giật mình lui lại vì bà bỗng đứng lên, nhưng dường như không thấy hay đã không để ý gì tới chú bé hàng xóm đang thập thò ngoài cửa sau, bà bỏ lên nhà trên có lẽ để lấy món gì đó. Không biết từ đâu một ý tưởng nảy ra trong đầu, tôi rón rén bước ngay vô trong đến bên chiếc chảo đang bốc hơi thơm lừng. Đưa một tay đỡ nắp chảo lên, tôi chúi mũi nhả một dùm nước miếng lên cái bánh rồi đập ngay nắp như cũ. Vẫn còn đứng nguyên tại chỗ nhắm nghiền mắt lại, tôi thành kính cầu xin ơn trên khiến xui sao cho cô bạn lảng giềng ăn đúng chiếc bánh này, để rồi sẽ đâm ra thương mến tôi.

Mấy lúc về sau tôi cũng kết được một thằng bạn cùng tuổi ở gần đó, người bạn mà tôi chỉ đến nhà chơi một lần đầu tiên mà cũng là sau cùng. Số là trước đó, tôi có dịp nhìn thấy đám trẻ lớn tuổi hơn lấy tít rỗng dùng chứa thuốc Guanidan cỡ ngón tay người lớn bằng nhôm rồi nhét những cuộn phim chụp hình đã tráng nhưng bị hư bỏ đi. Lấy đinh đục một lỗ nơi đầu, sao cho một mối phim ló ra ngoài làm ngòi, xong xuôi lấy xăng đổ vào ống tít rồi châm lửa lên. Ống thuốc có nhồi chất dẫn lửa sẽ bắt cháy bay đi như hỏa tiễn trong phim chiếu ở rạp hát bóng. Tôi thích chí để ý cho kỹ rồi sau đó đến nhà bạn ở gần dốc cầu lộ ngay ngõ hẻm đối diện nhà bác sĩ Gia, đi vào xóm lò tương. Hôm ấy ba má đưa bạn vắng nhà, hai đứa loay hoay đục lỗ ống thuốc Guanidan mà tôi đã lục trong tủ thuốc gia đình, đổ bỏ số thuốc còn lại trong ống ra. Phim hình thì không thiếu gì ở sau tiệm chụp hình Á Châu cạnh bên nhà. Còn xăng thì nhà ở của bạn tôi cũng là tiệm sửa xe gần máy lại vừa có bán xăng lẻ, chứa sẵn mấy thùng phuy mặc sức muốn lấy bao nhiêu cũng được. Để cho chắc ý công việc không thất bại, chúng tôi đổ thật đầy xăng vô chiếc "hỏa tiễn" tự tạo trước khi bước ra trước cửa châm lửa. Vì là nhà chế tạo chính nên tôi giành quyền được tự tay khai hỏa. Móc cái quẹt máy trong túi ra bật tới bật lui mấy lần mà nó vẫn không cháy, sẵn có chai xăng bên cạnh tôi châm vào hộp quẹt nhưng lỗ trốn nên rót đầy tràn cả ra hai tay. Không biết đâu là nguy hiểm, rõ ràng là trẻ con chơi dại, tôi bặm môi gặt tới gặt lui cái bánh xe nhỏ xíu của hộp quẹt cho lửa đánh ra. Và may thay (?)... rốt cuộc rồi nó của nết lửa theo ý muốn, chẳng những tím quẹt phục cháy lên mà nó cháy luôn cả hai bàn tay tôi đã tẩm xăng ướt đầm. Lúc đầu cả hai đứa còn phát cười rộ lên, nhưng sau khi vung tay loạn xạ mà lửa vẫn cháy hai tay như hai cây đuốc sống. Tôi cuống quýt quên luôn việc châm ngòi hỏa tiễn, chỉ lo dụi hai tay lia lịa vào áo mong cho lửa tắt đi, trong khi thằng bạn xanh mặt chỉ biết đứng đưa mắt thò lỗ ra nhìn. Sau cùng thì lửa cũng tắt, có lẽ phần xăng dính trên tay đã cháy hết hơn là vì tôi đã dập tắt được nó. Lấy lại tinh thần, tôi cất tiếng cười khan chứng tỏ cho tên bạn thấy tôi coi chuyện mới rồi không nhằm nhò gì, rồi ra lệnh cho thằng bạn châm xăng trở lại vào hỏa tiễn để tiếp tục công việc bị dở dang. Thoạt đầu nó kêu lên xì xì phóng những tia khói đen kịt nồng nặc ra phía sau nhưng vẫn còn nằm lì trên "giàn phóng" một lúc, rồi vút một cái nó xẹt đi mất tiêu. Tôi bỏ ý định đi tìm coi nó đã rơi xuống đâu khi cảm thấy hai tay bắt đầu nóng rần lên. Chỉ một phút sau đó, cơn nóng có mùi đã lên tới mức không chịu nổi. Lúc đó tôi đã thôi không còn nói cười gì nữa kể từ khi nghe hai tay cứ nóng bỏng dần lên. Đang sắp sửa chuyển cười ra mếu, tôi chợt thấy vòi nước máy rửa tay cạnh đó. Chạy vội đến nơi tôi mở nước chảy ào ào xuống hai bàn tay đang đổi sang màu đỏ, y như da mặt ba tôi khi ông uống rượu cao hứng kể chuyện Tàu. Nước mát làm dịu ngay cơn nóng rát, nhưng khi rút tay ra khỏi nước là cảm giác đó trở lại ngay lập tức. Coi mùi không êm, tôi quay chân chạy riết về nhà không kịp chào từ giã thằng bạn thân. Vào nhà, tôi chạy ngay ra lu nước cạnh bếp thọc hai tay vào đó. Không biết tôi sẽ cứ như vậy

chịu trận tới khi nào, nếu má tôi không thấy hành động kỳ hoặc của con mình mà hỏi tới. Ban đầu còn giấu, nhưng lần hồi mức rất bỏng đã không còn có thể chịu đựng nổi, tôi bật khóc thút thít để cầu cứu. Má tôi hoảng hốt lôi hay tay khi ấy đã sưng húp lên, rồi vừa kêu trời, bà vừa lấy muống vừa xúc tro bếp hòa với nước mắm pha ít nước lạnh đắp ngay lên hai bàn tay đang như hai lò lửa than cháy bỏng trên cánh tay tôi. Tôi rên rỉ suốt đêm hôm đó, qua cả ngày hôm sau. Ba tôi hỏi nguyên do, tôi vừa khóc thút thít vừa nói: "-Dạ ...con làm hỏa tiễn!" . Có lẽ thấy con đang đau đớn nên ba tôi cũng không nổi la rầy. Có điều ông cứ đi tới đi lui trước mặt tôi miệng lẩm bẩm: "-Hừ! Hỏa tiễn, hỏa tiễn nghe con!"

Về sau mỗi khi nhớ lại tôi giật thót mình, vì nếu chẳng may lửa bắt qua thùng xăng, chẳng những nhà thằng bạn ra tro mà có thể cháy lan cả khu phố đó thì ...chắc ba tôi đã không để cho tôi còn thở để mà có dịp vô lính hải quân sau này.

Có lẽ ngọn lửa quái ác đó đã đốt cháy tiêu mất con đường chỉ tay may mắn trong tình yêu trên bàn tay, nên sau đó một việc xảy ra khiến cô bé thiếu thời của tôi đã tự đứng biến dạng không còn tung tích. Chẳng những lần đó mà kể cả về sau này, y như "mở hàng có huông" lúc đầu đã bị xui rủi. Là một kẻ có tính si tình như Đoàn Dự mà còn tệ hơn cả tay công tử đó, vì y chỉ si mê có một người. Tôi say mê những người chẳng bao giờ bỏ con mắt tới tôi; lâu lâu gặp may được đáp lại thì y như là chuyện rồi không đi tới đâu. Tất cả đều như chiếc hỏa tiễn tự tạo của tôi, vút một cái bay mất biệt vào không gian vô tận.

Chuyện cô bé búp-bê sau cùng đã kết thúc không hay cũng chỉ vì hành động đại dột của tôi khi ấy. Gia đình tôi, nhứt là ba rất nghiêm khắc. Nói chuyện nhau các con không bao giờ dám nói tới hai chữ "tiểu thuyết" vì như vậy đã là mất dạy rồi, nói chi đến việc coi chuyện. Vậy mà không hiểu sao do đâu tôi đã bày ra mục viết thơ cho cô bạn láng giềng mới sanh chuyện.

Lá thơ duy nhứt tôi đưa cho em trai cô ta, dĩ nhiên có kèm theo một mớ nút chai mới tinh đủ màu với vài viên kẹo hổi lộ để nhờ chuyển lại, y đã thực hiện hết sức đúng đắn, chỉ có điều là đưa lạc đối tượng. Cái thằng "ôn bình" đó đã đưa thơ đó cho ba má nó. Tôi không nhớ rõ mình đã viết tất cả những gì trong đó, duy chỉ có một câu là tôi không bao giờ quên:

"... bây giờ còn nhỏ, mình đừng có gọi là anh em như người lớn nhe! ..."

Ba mẹ tôi bị "măng vón", nhưng tôi không bị la rầy theo như mình đã tưởng. Ba tôi chỉ lườm lườm nhìn tôi rồi nói:

"- Mới có bây lớn hà, quỷ thần ơi!"

Có lẽ hai ông bà cũng đã linh cảm được đứa con "trời đất" đó rồi sẽ còn gây ra không biết bao nhiêu phiền muộn về sau này.

Chuyện sau đó cũng êm xuôi. Mọi người vẫn bình thản như đã không có gì xảy ra. Xe bán hủ tiếu mì của chú Dầu, với những bức hình màu khắc chạm trên kiếng, cảnh "Hán Sở tranh hùng" hay "Triệu Tử Long đoạt Ấu chúa" mà tôi thường bắt chước theo để bày trận thế nút chai, mỗi buổi chiều vẫn đẩy tới trước cửa nhà. Bàn ghế đen bóng dầu mỡ được bày ra, rồi là tiếng "lắc cắc cụp" rao hàng của hai khúc tre ngăn gỗ nhau vẫn vang lên đều đều. Tiếng guốc của khách bộ hành qua lại trên đường phố vẫn vang vang. Tôi vẫn tiếp tục chơi đùa với những nút chai đủ màu, nhưng lủi thủi một mình. Từ đó không bao giờ còn có cô bé búp-bê tới ngồi bên cạnh để thỉnh thoảng lại chồm người tới xô ngã chồng nút tôi đã chất lên cao. Anh tôi đi ngang qua đứng lại nhìn đống nút chai ngổn ngang rồi ngồi xuống nói nhỏ:

"-Nè! Chú Hai gọi con Hồng Liên đi Sài Gòn học rồi !"

Tôi được tiếng nhớ dai. Những chuyện quá khứ kể từ khi còn rất nhỏ, kể cả cảm giác chóng mặt khi nhìn lên nóc nhà đang đưa qua lại, ở cái tuổi còn nằm trên võng được vú em ru ngủ vẫn nằm quanh đâu đấy. Rồi là những mối tình, ôi con tim bất hạnh của tôi cứ rung lên từng cơn theo những đợt sóng ngầm lớp sau dồn lớp trước. Suốt thời kỳ trung học, trừ những lần thi cử ra, hầu như tôi chưa bao giờ cần phải học gạo bài, chỉ đọc qua rồi là nhớ. Tập hồi ký viết về Tiểu Đoàn Hải quân Trần Hưng Đạo trước đây, đã là một ghi nhận cho trí nhớ của mình.

Nhưng mà điều ấy thì có ích gì đâu? Rõ ràng là chính vì vậy mà tôi học hành chẳng ra chi. Vả lại, các bạn ạ:

-Những kẻ có trí nhớ dai, rốt cuộc lại cũng chỉ là những con người đau khổ!

L.Q.T.
